

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frc., $\frac{1}{2}$
an 9 frc., $\frac{1}{4}$ an
4 frc. 50 cm.

Foia apare în fie care
Sămbătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în
Blaj.

Foai e bisericească-politică.**Anul XVIII.****Blaj, 5 Septembrie 1908.****Numărul 35.**

Reforma fondului de penziune.

— Articol trimis din afară. —

(nm.) În Nrul 33 al „Unirii,” pâr. Ilie Șerban exprimă dorința augmentării și reformării fondului de penziune al preoților deficienți și a fondului viduo-orfanal. E aceasta o dorință vrednică de toată atențiunea.

Penziunea preoților în felul ei de până acum eră un anacronism, căruia i-a sunat ceasul pentru prohod, iar fondul viduo-orfanal e o mizerie și dureroasă și rușinoasă.

Azi când și cei mai de jos slușbași dispun de bogate fonduri de penziune; singuri preoții noștri sunt condamnați să vegeteze în zilele bătrânețelor din o simbric — penziune numai cu prea multă eufemism i-se poate zice — amărâtă, iar văduvele și orfanii lor rămân în condițiuni mai amare decât a servitorilor.

Mult așteptata congruă a sosit, fiecare preot e acum în stare să jertfească pentru fond, anumite procente. Percentuarea însă ar trebui să se facă cu totul în altfel nu ca cea actuală, carea cuprinde o nepotriveală — să nu zic nedreptate flagrantă.

Nepotriveala nu stă în mărimea procentelor. Ea e tot așa de mare fiind vorba de cele 10% cari, conform deciziunii sinodului arhidiecezan din 1904—1906, să subtrag din întregirea salariului preoțesc, ca și dacă e vorba de cele 2% vizate în sinodul arhidiecezan din 1899. Nepotrivirea stă în neproporțiunea repartizării lor.

Preoții, cari și până acum au fost bine dotați, trăind lume albă, necunoscând greul vjeții, n'au contribuit și nu contribue mai cu nimic la sporirea fondului. Sarcina augmentării lui, după felul de acum al repartizării, apasă aproape numai pe umerii preoților săraci. Ca probă aduc două exemple: 1. Parohia

Clujului are un venit de 1903 cor. 38 fil. după care la fond să plătește repartiția de cl. I. 16 cor. Venitul congrual la Apahida e 124 cor. 32 fil. după care să plătește cuota de clasă plus 73 cor. 78 fil. 10% din întregirea de salar sem. II. 1908. Când ar fi la pensionare, parohul Clujului, fiind și protopop ar căpăta 800 cor. iar preotul din Apahida 400 coroane. 2. Parohul din Teiuș, cea mai bună parohie din tractul Aiudului plătește la fond din întregirea semestrală 17 coroane 66 fil. iar preotul Cacovei — același tract — 65 cor. 44 fil. Preoții favorizați de soarte înainte de sistemizarea congruei, sunt după sistemizarea ei favorizați de lege. Acestei anomalii ar fi bine să i-se pună capet cât mai în grabă, fie prin un sinod arhidiecezan, fie prin Preaveneratul Consistor.

După sistemizarea congruei, eu cred, că repartiția după clase nu mai are sens, fiind dotațiunea fiecărui preot, — plus — minusque — aceeași. Ar fi bine deci, ca fiecare preot cu calificăție deplină să plătească la fond procente după 1600 cor., iar bienaliștii după 800 cor. Acei preoți însă cari după conscripțiua congruală au venite mai mari de 1600 cor. să plătească procente după suma deplină a venitelor (ex Clujul după 1903 cor. 38 fil.).

Crescând cotele preoților de rând de a binele, după sistemizarea congruei, pentru echitate, ar fi de dorit să se ridice cuota tuturor contribuenților fondului de penziune.

Cât privește apoi mărimea procentală se fie de așa, cât în cel mai scurt timp să fie asigurate zilele moșnegilor, cari o jumătate de veac au ostenit în agrul Domnului, muncind din greu pentru ridicarea morală și culturală a unui neam ingenunchiat și obidit.

Două procente, frați preoți — e prea puțin!

Festivitățile dela Oravița. Societatea pentru crearea unui fond de teatru național a intrunit iarăș un frumos număr de intelectuali și țărani, la Oravița. Atât succesul material, cât și cel moral al adunării este foarte frumos. Interesul tot mai viu ce s'a manifestat față de Societatea fondului de teatru, mai ales în anii din urmă e o dovadă destul de clară, că drumul ce și l-a croit în timpul din urmă este cel adevărat și corăspunde unei necesități reale. Lăsând la o parte discuțiile infinite despre zidirea unui teatru, comitetul a înțeles, că deocamdată nu poate fi nici vorbă de clădire, ci de o pregătire a publicului și a forțelor artistice pentru a se bucura încă de pe acum de roadele acestei societăți. S'au dat burse tinerilor de talent, s'au publicat broșuri cu conținut dramatic, și acum dnul Aurel P. Bănuțiu e angajat ca director artistic pentru anul viitor. Misiunea dsale va fi de a se pune în legătură cu singuraticile centre românești, cu diletanții. Sperăm că prestațiunile dramatice ale diletanților noștri, vor luă de aci înainte un caracter, mai unitar, se vor perfecționa, puse fiind sub conducerea unui pricepător.

Așteptăm și dorim ca societatea fondului de teatru să persevereze pe calea apucată.

Președinte a fost ales prin aclamare dl *Dr. Ioan Mihu*, ceea ce a fost o alegere norocoasă, care, sperăm, va facilita mult evoluția în spre bine a numitei Societăți!

De ale congruei. Un preot de al nostru publică sub titlul de mai sus o corespondență în „Gazeta Transilvaniei” și în fața dotațiunei clerului declară, că e gata să deă eventuala rată de pe jumătatea primă a anului 1908 pentru fondul deficienților, dacă se va primi în dietă proiectul congruei așa după cum a promis ministrul Apponyi, și clerului nostru i-s'ar solvi congrua pe anul întreg, începând din 1 Ianuar 1908. Noi numai cu cea mai vie bucurie putem să luăm astfel de declarații la cunoștință și ne-ar plăcea dacă ideea aceasta ar prinde rădăcini preotindenea și clerul nostru s'ar convinge, că atâtea sunt de făcut încât numai prin crearea și subvenționarea fondurilor în mod extraordinar se poate ajuta. Școalele centrale în lipsa de ajutoare tânjesc, iar școala de fete fără de fonduri necesare vegetează numai. Ne-ar plăcea dacă spiritul de jertă pe altarul culturii ar fi cel puțin acuma la culme.

Limba de propunere a religiei. După cum cetim în foile magiare ministrul de culte și instrucțiune publică contele Apponyi Albert a răspuns la scripta directorului gimnaziului reformat din Orăștie cu privire la limba de propunere a religiei în gimnaziu. Ministrul distinge — ca de regulă — între acele obiecte de religie care sunt în strânsă legătură cu limba liturgică, (pecum e catehismul, dogmatica, morala etc.) care sunt îndreptățite și de acuma încolo a se propune în limba maternă; și între acelea care nu sunt în strânsă legătură cu limba liturgică (pecum e istoria biblică, istoria bisericească etc.) acestea trebuie propuse în limba magiară. Încă nu putem să ne pronunțăm asupra acestui ordin al ministrului, fiindcă nu îl cunoaștem, dar dacă știrea aceasta corăspunde adevărului, atunci avem iarăși de a face cu o ingerință, care nu-i compete ministrului de culte. Propunerea religiei, pecum și limba de propunere, cade în sfera de competență a confesiunilor. În fața acestui drept fundamental înzădar vreă ministrul se „distingă.“

Conferențele „Asociațiunii“. În urma deciziunii comitetului central și a adunării generale, biroul central al „Asociațiunii“ va aranja cu începere dela 1 Noemvrie 1908 conferințe pentru cărturari (inteligință) în toate centrele românești mai însemnate, în cari se vor găsi cel puțin 3 conferențieri și cel puțin 50 ascultători.

Cu ajutorul acestor conferențe „Asociațiunea“ împlinește o dorință generală a susținătorilor ei și o lipsă a educației noastre naționale.

Sperăm deci, că ideea va fi primită cu cea mai mare însuflețire și va fi sprijinită

din răspuneri de cei chemați ca să deie rezultate cât mai multumitoare.

Acestea conferențe se vor ține în următoarele centre românești: 1. Abrud, 2. Arad, 3. Beiuș, 4. Bistrița, 5. Blaj, 6. Brad, 7. Brașov, 8. Caransebeș, 9. Cluj, 10. Deva, 11. Făgăraș, 12. Gherla, 13. Hateg, 14. Lugoj, 15. Năsăud, 16. Orade, 17. Orăștie, 18. Oravița, 19. Săliște, 20. Sibiu și 21. Timișoara.

Tuturor directorilor de despărțăminte. în Arad dlui V. Goldiș, secretar. cons. iar Gherla dlui Ioan Georgiu, canonic, din orașele amintite li-s'a trimis o circulară, invitându-i să înainteze biroului „Asociațiunii“ până la 1 Octomvrie 1908 numele persoanelor din despărțământ. cari ar dori să țină conferențe în orașul respectiv. Conferențierii vor binevoi a anunța și titlul conferenței. Alegerea obiectelor se lasă la chibzuiala domnilor conferențieri.

Pentru orientarea tuturor celor ce se interesează de aceste conferențe, dăm următoarele lămuriri:

1. Pe lângă conferențierii locali biroul central va împărți pentru fiecare centru mai mulți conferențieri din alte localități, așa că în fiecare centru să se țină cel puțin 5 conferențe.

2. După primirea răspunsurilor dela domni directori ai despărțămintelor, biroul central va alcătui programul pentru fiecare centru, care se va publica în ziare în cursul lunii Octomvrie, ca la 1 Noemvrie să se poată începe conferențele. Tot atunci se vor comunica programele și directorilor de despărțăminte, împreună cu toate îndrumările necesare.

3. Conferențele vor dură dela 1 Noemvrie 1908 până la 31 Martie 1909 și ar fi de dorit ca în fiecare Duminecă să se țină câte o conferență.

4. Conferențele vor fi cu o taxă de intrare minimală. Ceice se vor abona la toate conferențele dintr'o localitate vor avea o reducere însemnată.

5. Din încasările acestor conferențe ve vor plăti cheltuelile efective ale conferențierilor, cari se vor duce dint'o localitate într'alta, iar venitul curat se va întrebuința pentru publicațiunile Asociațiunii.

6. Conferențele cele mai bune se vor publica în revista „Transilvania.“

Sperăm, că îndeosebi domni membri ai secțiunilor științifice-literare ale Asociațiunii vor stărui în cercul lor de activitate, ca aceste conferențe să reușească cât mai bine, pregătind fiecare membru câte o conferență două.

Toți aceia, cari doresc să țină conferențe în cadrele „Asociațiunii“ se pot anunța deadreptul la biroul central, comunicându-și adresa și titlul conferenței.

Sibiu, 1 Septemvrie 1908.

Presidiul Asociațiunii:
Șuluțu.

Sășii trădători. Sașii din fundul regiu au ținut o adunare în Șinca mare. — La aceasta adunare au luat parte vre-o 6 mii inși veniți din toate părțile. Și ca serbarea să fie mai impunătoare au fost invitați și notabilități din Germania. — Și frații lor din Germania au ascuitat de glasul celor de aci și și-au ținut de datorință să vină să-și vadă garda trimisă să cucerească. Și-au spus deschis, că au venit să viziteze, să susțină și să îmbărbăteze elementul germân trimis aci ca avanpost al mării Germanii.

Punctul discuției a fost cum să se apere contra legii școlare alui Apponyi.

La banchet unul dintre Sașii noștri ar fi zis — și bine ar fi zis, — noi Sașii vrem

FOIȚĂ.

Prusia și Polonii.

(Continuare și fine).

În deceniile din urmă s'au înființat instituțiuni financiare polone, care concentrează prin cumpărare toate averile imobile din Posnania, le parcelează în condițiunile cele mai favorabile exclusiv țăranilor poloni. Aceste instituțiuni, în frunte cu Banca centrală din Poznany, sunt conduse de minune.

Chiar și legea din 1904, care oprise polonilor veniți clădirea unor case nouă pe teritoriul posnanian, a trebuit să cedeze statorniciei răbdătoare a țăranilor poloni. Ei se adăpostesc, unde pot; în urmă dela 1900 până în 1905 numărul polonilor a crescut dela 95'90 la mie, până 97'78.

* * *

Mai rămâne să lămurim urmările cele rele ale exproprierii.

Exproprieria va pricinui în totdeauna o pagubă morală pentru sărmanii expulzați: căci în totdeauna vine greu și cu durere să părăsăști solul părintesc, moștenit dela moși și strămoși. — Ea va și influența rău naționalitatea polonilor. Scoși din moșia lor, ei vor trebui să-și caute alte isvoare de muncă și de câștig — deseori printre străini și protestanți: cu încetul se vor instrăina

de neamul lor. Iar instrăinarea de neam la poloni, duce la instrăinare de religieuna catolică.

În Posnania chibzuesc bine, cum să se asigureze munca nevoiașilor expropriați, dar munca în patrie și pentru patrie.

Mare pagubă vor suferi funcționarii moșiilor celor mari: căci vor fi siliți să-și caute ocupațiuni cu totul diferite.

Rău va influența exproprieria orașele. Strângând orașele polone într'un cerc de spijă (de coloniști germani) cum se pronunță fără cinste ministrul von Rheinbaben, guvernul va lucră contra negustorilor, meșteșugarilor, avocaților, medicilor și altor inși dependenți de clienții săteni. Iar statistica ultimă adeverește, că în asemenea orașe, crește populația germană, ceea ce, la alegerile, se întoarce împotriva polonilor. Și în această privință se caută remediare prin asociațiunile exclusiv naționale.

* * *

În fine trebuie executate mijloacele spre a lucră contra tuturor urmărilor nefaste ale exproprierii.

Încă în Aprilie s'a ținut cu acest scop o adunare generală în Posnania și s'a decretat, printre altele, că nici unui polon nu-i mai este învoit a intra în tocmeală cu comisiunea de colonizare: ci să cedeze numai forței brutale ale armelor prusiene, cu toții să ceară cu insistință cele mai înalte sume

de recompensare. Chiar în urma exproprierii nu le este iertat polonilor să părăsească ducatul posnanian, ci că trebuie să cumpere pământ aiurea în ducat mai ales dela nemți. Bani, nu pot fi depuși decât la băncile naționale polone. S'a mai discutat, cum și în ce chip vor veni băncile într'ajutor proprietarilor mici, oficialiștilor și orașenilor periclitați; cum și în ce chip să se estindă activitatea industrială polonă, cum să se utilizeze spre folosul național resursele miniere.

* * *

Poporul din Posnania, priceput și statornic în lupta cu elementele străine, dușmane existenței sale nu se teme de nimica. Cu curaj la muncă și cu credință în Dumnezeu privește liniștit spre viitor!

Urmările luptei hakatiste apasă în mod mult mai simțitor asupra germanilor Nu de mult doară — deși poate ceva târziu — a ajuns la maturitate și s'a statornicit compromisul între „Centrum“ nemților catolici și între poloni. Centrum se obligă a lua în apărare interesele polonilor: iar aceștia se obligă a merge mână în mână cu Centrum. În consecință au câștigat germanii catolici câteva mandate mai mult la alegerile anului curent: bataglia protestantică contra Centrum s'a dus în răsipă. Foarte simțitoare sunt daunele prusienilor în urma grevei generale ale tuturor polonilor contra mărfurilor nem-

să rămânem germâni și să reprezentăm pe germâni, și vom face toate, ca să zădărniciim aceasta lege de magiarizare alui Apponyi, căci țara mamă, Germania, stă la spatele noastre gata fiind a ne sprijini cu bani, și a ne apăra cu arma.

Și au străbătut cuvintele acestea ca un curent electric prin corpul puternicei Ungarie și s'a adunat, ca picearele amfibiei descoperitoare, și s'a auzit țipătul înădușit „et tu mi filii...” Și s'a dat alarma, că s'a comis un nemai pomenit atentat contra integrității statului din partea poporului crezut de cel mai loial. O decepție amară e aceasta pentru utopiștii noștri, dar bine meritată.

S'a pornit apoi cercetare pe toate căile așa după cum e obiceiul în Ungaria. — Rezultatul îl vom vedea.

CORESPONDINTE.

Scrisori din Viena.

18 August 1908.

Când mă aflu iarăși în capitala puternicului imperiu habsburgic, unde toate neamurile ce să află colonizate întrânsa își au locul lor convenit, unde pe lângă amestecul babilonic al atâtor limbi domnește o pace și unire desăvârșită prin o asociere de idei, îmi vine în minte modesta dar bine îngrijită noastră foaie din Blaj „Unirea,” care are de scop acelaș ideal al păcii și unirii între frați, care domnește aci în Viena întră deosebite neamuri și streini. E sezonul vacanțelor tocmai, mare parte a familiilor mai cu stare e dusă departe la aer de sate, în schimb însă streini din țări depărtate vin să guste din farmecul Vienei și să admire puternicile zidiri, monumentele vechi ce le are aceasta cetate, care a văzut atâtea veacuri furtunoase și atâția oameni. Vulturul cu două capete deasupra intrării la curtea împărătească așa cum stă acolo nemișcător vărsat din fer, parecă e conștiu de mărirea lui și în conștiința puterii ce o are în două

tești. În regatul polon din Rusia nu se mai duc mărfurile nemțești: tot ea afurisite apar ele și în Galiția. În Posnania nimenna nu mai visează a cere marfă dela un neamț. Parcă s'ar fi tăiat firul comercial între nemți și poloni! De aici nemulțumirea, paguba, și stagnarea comerțului german, pe cum și desaprobaria politicii hakatiste. Comercianții și industriașii nemți pregătesc un apel general în contra legii esproprierii. Acelaș recurs cu cererea suprimării acestei legi înfame este pregătit și de poloni.

Iar printre nemții bine gânditori, cum aud dela niște bărbați competenți ce se află pe câmpul de luptă, se ridică un dușman pronunțat al hakatismului, anti-hakatismul.

Numele hakatist provine din inițialele numelor Hansemann, Kennemann, Tiedemann, alor trei bărbați, cari la 3 Noemvrie 1894 au înființat asociațiunea (H. K. T.-Verein) pentru propagarea germanismului în provinciile răsăritene ale imperiului: iar hakatism sau hakata deseamnă tendința și cuprinsul principiilor nesănătoasă (astăzi chiar radicale), de cari sunt însuflețiți membrii acestei asociațiuni.

M. C. Hallon S. I.

părți îi îndreaptă privirea falnic și cu o îndestulare oarecare de pacea și bunăînțelegerea popoarelor din acest oraș împărătesc în acest an jubilar.

Șasezeci de ani de când Domnitorul nostru a luat în mâni cârma Austriei. Abia eră de 18 ani atunci pe când alți tineri liberi de grijile lumii aleargă în bună voie după plăcerile ei, tinerul Francisc Iosif i-să dă în mâinuri diregătoria cea mai grea de a face adecă rânduială și pace în imperiul sdruncinat prin anii viforoși 48—9. Cum a reușit Domnitorul nostru să-și îplinească aceasta chemare dovadă acest oraș pacinic, care prin viața lui socială și familiară a devenit proverbial.

Lucrul firesc dar dacă vienezii în deplina lor fericire ce le-a gătit-o bătrânul Impărat, nu cunosc margini în felul de ași manifesta recunoștința față de dânsul.

Anul acesta futreg e un an de sărbătoare. S'a scris cu de amănuntul în toate gazetele despre impozantele sărbători din 8 Iunie.

Astăzi la ziua nașterii M. Sale când îplinește 78 ani, iarăși e în haina de sărbătoare. Din 15 a. c. să țin lanț una după alta sărbătorile jubilar. Deosebitele întruniri să întrec în felul de a ridică însămnătatea zilei. Serbările toate să concentrează în promenada cea mare a orașului numită Traser unde aleargă mulțimea cu mic cu mare lăsând străzile Vienei goale.

Sâmbătă la sărbătoarea sf. Marii a defilat dealungul promenezii corțejul meseriașilor 30 de capele muzicale au însoțit acest puternic corțej, care nu mai eră să aibă capet. După defilarea meseriașilor, seara au fost o reprezentație cu focuri bengalice, ceea ce numai rar se poate vedea.

Am zis reprezentație, căci prin jocuri de foc un iscusit măestru italian, a reprezentat scene din războaiele din 48, 49, 67 și din viața Domnitorului.

Impozantă a fost ținuta sărbătorească a bărbaților Vienezi, dar aceea ce a dat un farmec deosebit sărbătorilor a fost Luni defilarea militară a pruncilor de școală în frunte cu capele muzicale compuse tot din școlari în vrâstă de 10—12 ani, 8000 de copii de școală în șiruri de patru, pășeau falnici pe largul drum al promenăzii și înaintau în pași hotărâți, ca o tabără ce merge în calea dușmanului cu gândul sigur al biruinței. De alungul promenăzii mulțime de popor, ce numai într'o capitală se poate aduna în așa număr mare, cu fețe vesele se uitau la micii ostași, cari așa cum știu ei de pe acum își arată virtutea militară, pe care odată se va răzîmă țara și tronul. Părinții vărsau lacrimi de bucurie când își vedeau ficiorii înșirați în rânduri de bătaie, ori când își vedeau băiatul lor cum se încoardă ca să sufle în instrumentul lui muzical ca să deie un accent mai puternic sărbătoarei și să salveze renumele capelei lor muzicale, pe care micul capelmeister o dirigea cu atâta seriozitate.

După defilare au căpătat băieții drept pradă de războiu, o ojină strașnică, iar membrii capelelor și câte o porție de... bomboane.

Azi la ziua împăratului orașul tot e înarborat cu flamure schwarz-gelb.

Pentru oaste a ținut missă solemnă la câmp Escelența Sa episcopul castrens C. Belopatzki. Nenumărate distincțiuni a îm-

părțit Maiestatea Sa, care de altcum petrece la Ischl de unde a trimis milă și iertare și acelora, cari zăceau în întunerecul temnițelor, agrațiind o mulțime mare de osândiți.

Venezul.

Ardeleni și ungureni în dieceza Gherlei.

Biata Gherlă! Nu-i sunt destule multe alte greutăți, trebuie să i-se mai adaugă și chestia ungureană. Aceasta chestie a devenit acută mai ales de câțiva ani încoace de când din fericire sau nefericire dar sigur spre năcazul lor au fost dispuși în părțile ungurene vre-o 3 preoți, cari n'au avut fericirea a se naște în acele părți. E o chestie foarte gingașă azi în dieceza Gherlei, care provoacă foarte ușor atacuri vehemente. Chiar pentru aceea nu voiam a sulevă chestia, căci deși fără voie, voi atinge poate susceptibilitatea unora sau altora. E apoi faptul prea cunoscut despre *bundvoința?* gazetăriei românești față de unire. În urma acesteia nu e eschis, că s'ar folosi unele neajunsuri, ce ar trebui să amintesc, de argumente contra bisericei unite.

Aceste considerații m'ar îndemna să nu scriu, dar știu de altă parte, că ura, disprețul, ce de fapt există între preoțimea ungureană și ardeleană e o rană grea pe corpul diecezei Gherlei și dacă nu se sauează, poate avea urmări neprevăzute. Dacă vrem să sanăm morbul, nu-l mai putem tăinui. Știu, că am rostit o grea acuză, când vorbesc despre ură între preoțime, dar viața, faptele o dovedesc. Se poate omul convinge din corvorbirile, polemicele preoților, din faptele oficioase și neoficioase ale lor. Și, că până unde a ajuns aceasta ură ne spune corespondentul „Gazetei Transilvaniei” în Nr. 170 a. c., când zice, că teologii ungureni n'au trimis invitare celor doi preoți veniți în Maramureș din părțile ardeleni. Acest fapt e mai mult decât o nepolitete din partea teologilor ungureni. Am auzit, că teologii ungureni vin pregătiți deja de acasă cu preocupările acele accentuate de multeori față de colegii lor ardeleni. În seminar se tot ceartă, la manifestațiile societății literare se retrag, în corul teologilor nu vreau să între cu toate încercările binevoitoare a superiorității și a colegilor. În timpul liber vorbesc demonstrativ ungurește.

Și pentru ce toate aceste? Pentru că creșcuți într'un mediu străin, lipsiți cu puțin excepțiuni de simțul conștiinței naționale văd în frații lor tot atâți râvnitori după parohiile mai bine situate din părțile ungurene și întogmai ca ungurii îi consideră pe ceilalți cu mult mai inferiori, fiindcă nu știu vorbi așa perfect limba ungurească. Cu aceste preocupări, străini de ce e românesc vin în seminar, în urma îndârjirii străini ies, așa merg în parohii și la rândul lor se îngrijesc, ca, cei-ce le urmează, să fie asemenea. Nici nu se poate altcum esplica o atare apariție bolnăvicioasă, care pretinde, că chiar și în gremiu începând dela cel mai mare până la cel din urmă oficial să nu se aplice după trebuință și vredniciei ei după cum e ungurean sau ardelean.

Și e în interesul bisericei o astfel de împărechiere, un așa separatism? N'aș rosti nici un cuvânt, dacă aș fi convins, că interesul bisericei și a neamului o pretinde. Conced, că preoții din acele părți cunosc

mai bine împrejurările și în urma legăturilor familiare pot lucra mai intensiv pentru popor, decât cei din alte părți. Aceasta o vor face însă numai, dacă au tragere de inimă spre dânsul și aspirațiunile sale mai multe decât alții. Durere însă, că, cum dovedește generațiunea tinăra cu o excepțiune sau două, preoțiimea de acolo e străină nu numai de cea ardeleană, ci și de poporul, pe care-l conduce. Sau ce semn mai învederat de înstrăinare de popor îți trebuie decât, că în Maramureș comitat românesc, dacă nu considerăm pe jidovi, preoții și fii de preot nu știu limba poporului. Și încă în Sighet au un convict a „Asociațiunii pentru cultura poporului român.“ În acest convict a absolvat paremise cu câțiva ani înainte un nepot a rev. vicar, care în alt loc sigur n'ar fi fost ordinar din cauză, că nu știe românește. Și apoi nu e numai singur. Ce să mai zicem apoi de părțile sătmărene, unde sub supraveghierea trează a preoțiimei, care în familie vorbește aproape exclusiv ungurește s'a propus în școlile susținute de biserică în limba maghiară și română și așa s'a relatat și la forurile mai înalte. Și acum comisiile administrative etc., după-ce legile nu recunosc școale cu două limbi de propunere, pe baza praxei decretează școalele române de școale cu limba de propunere maghiară. Și apoi cu drept se poate spune, că marea majoritate a teologilor și preoților sunt așa de străini, așa de reci față de lucrurile, mișcărilor românești, că te revoaltă, când vorbești și vezi. Mai nou se pare, că s'ar mai îndrepta lucrurile, s'ar porni o mișcare mai spre bine, durere numai, că și aceasta se face sub auspiciile separatismului fără rost și contrar iubirii frățești. Motivul acestui separatism e de tot ne demn pentru tineri ce se însuflețesc de idealuri.

După aceste, cred că nu e mirare, dacă ajungând unii preoți din părțile ardelenesălăjene acolo, crescuți în alt mediu, dedați a privi altcum poporul acel credincios nu de pe spatele calului au fost rău primiți din partea fraților lor. N'au avut zile liniștite nici de atunci încoace și se vede, că cu „boicotarea“ vor a-i scoate de acolo? Pentru ce n'ar putea oare „boicota“ pe jidovi sau pentru ce nu i-au boicotat? Ar fi fost mai mult în interesul poporului decât prietnia lor și boicotarea fraților preoți. Au doară nu?

Triste lucruri dar adevărate, cari, dacă vor dăinui mult, mi-e teamă, că nu vor avea bun sfârșit. Ar fi datorința tuturor factorilor competenți să pună capăt acestor fel de lucruri. Înainte de toate centrul trebuie să dea o directivă hotărâtă în agendele oficiale fără considerare la susceptibilitate ușor de priceput a unor indivizi. În seminar apoi să se straplante în tinerii clerici dragostea de neam, simțul față de aspirațiunile lui. Spre acest scop, cred, că n'ar putea face superioritatea un lucru mai bun ca și când ar introduce, ca studiu obligator limba și literatura română. Las să se convingă tinerul respectiv, care la sinul mamei sale și în casa părințească n'a putut-o face, despre frumusețea limbii noastre, căci cum știut este: „Ignoti nulla cupido“. Să se convingă, că nu suntem acel popor rămas cum ne învață în școlile ungurești. N'ar fi acesta un lucru imposibil, cu atât mai vărtos, că limba poporului trebuie să o știe ori-ce cleric absolut. Chiar și în seminarele latine s'a în-

trodus limba slovacă, unde credincioșii diecezei sunt slovaci.

E apoi însăși preoțiimea din părțile ungurene, între care eu cunosc oameni cu vederi largi ca rev. Fabian, ca să nu amintesc apoi pe Dr. V. Lucaciu. Sun prea convins, că aceștia pot face foarte mult în interesul încetării urei, dacă nu o nutresc, ci o combat.

Sunt în urmă însăși teologii, cari trebuie să fie însuflețiți de sfinte idealuri și nu pătrunși de ură. Numai un ideal putem avea cu toții, înflorirea bisericii și înaintarea neamului. Aceia, cari au în vedere acest ideal și lucră pentru ajungerea lui nu ne pot fi dușmani și nu ură și boicot merită, ci dragoste frățască. Dacă îi urim și boicotăm pentru a satisface unor intrigi personale pe noi ne disqualificăm. Înainte dar frați cu toții împreună pentru biserică și națiune!

W.

Reteag la 14 August 1908.

Onorată Redacțiune!

Vin a vă raporta pe scurt despre conferința preoțească alor 18 tracte protopopești din dieceza Gherlei ținută la 12 Aug. 1908 în Dej în cauza înființării unui fond pentru pensionarea preoților, văduvelor și orfanilor de preot din dieceza Gherlei.

În vederea regulării congruei, ce se așteaptă acum cu înțelegere (după preterare de 10 ani a clerului gr-cat. față cu confesiunile acatolice), preoți cu vederi largi și cu durere pentru soarta preoților îmbătrâniți, a văduvelor și orfanilor de preoți, au aflat momentul priincios deodată cu zorile congruei se inițieze lucrările pregătitoare, pentru a pune baza unui fond cu cea mai frumoasă mențre.

Și după primii pași întreprinși, se poate prognostica, că aceasta lucrare va fi încununată de succes și va da Dumnezeu prea bunul, ca după atâtea lacrimi ale văduvelor și mestecate cu suspinurile orfanilor și după atâtea sdrobiri de trup și suflet ale atâtor preoți oboșiți de greutatea crucei purtate cu abnegațiune, se crească arborele, care are se aduca mângâiere și binecuvântare.

În taină s'au făcut pregătirile și s'au conchiemat adunările alor 33 de tracturi protopopești (așa numite ardelenes) ale diecezei de Gherla în trei centre mai mari: *Șimleul-Silvaniei*, *Dej* și *Șomcuta-mare*, chemat fiind la conferința protopopul cu câte doi delegați (2 preoți designați de protopopul) din fiecare tract.

Abia cu o zi mai înainte am primit avizul scurt și fără multe esplicări și am alergat la conferința din Dej, unde din 18 tracturi invitate, s'au reprezentat 16, rămânând nereprezentate numai 2, al Lojerdului și al Giulei.

Adunarea s'a ținut în spațioasa și frumoasa biserică românească unită din Dej fiind deschisă de protopopul Dejului P. On. Ioan Vele prin o cuvântare cuminte, cum-pănită și binesimțită, fiind unul din inițiatorii acestei mișcări.

Adunarea să constituie alegând de prezident pe Reverendissimul Domn Ciril Deac, vicar foraneu în Năsăud, iară de notari pe domnii Ștefan Buzilă preot în Sântiosif și Dionisiu Vaida preot în Cățicău pecum și 2 verificatori ai procesului verbal.

Reverendisimul domn vicar luând președintele cu cuvinte calde recomandă clerului adunat îmbrățișarea ideii și conlucrarea, ca idea trup să se facă.

Cere cuvântul protopopul Bistriței, M. O. Gerasim Domide și într'un esposeu amănunțit face istoricul acestei mișcări, arătând, că dânsul a fost încredințat din partea unui comitet de inițiativă cu lucrările pregătitoare și între altele prezintă un prospect despre principiile generali referitoare la crearea și susținerea unui fond de penziune preoțesc. Cu cuvinte însuflețitoare recomandă îmbrățișarea ideii și primirea hotărârii să se înființeze fondul de pensiuine. Pentru zelul depus în lucrările de pregătire conferința la propunerea prezidiului, îi aduce talentatului protopop Gerasim Domide mulțumită protocolară și îi strigă: „Să trăiască“.

Dupăce mai ieia cuvântul protopopul onorar On. Pamfilu Grapini, un bun orator, care insistă pentru înființarea fondului de pensiuine numai în cazul, că se va regula congrua, ceea ce cunoscând diplomația guvernăntilor nostri din Budapesta, este încă lucru problematic, și dupăce alți oratori sunt de părere, că fondul să se înființeze la tot cazul, ori să reguleze congrua, ori ba, în cazul din urmă însă pe lângă cuote mai mici, — conferința hotărăște înființarea fondului din chestiuine.

Rămâne numai datorința, că clerul întreg în sinoadele tractuali să primească această hotărâre de a sa, și cu însuflețire să se grupeze pe lângă această idee și să-și deie întreg concursul, ca aceea trup să se facă.

Iară societatea care știe câtă abnegațiune a dovedit clerul, carele în decursul veacurilor a lucrat pentru îmbunătățirea sortii altor factori, iară pe sine s'a uitat, — este datoare să-i sară într'ajutor la înghimbarea fondului acestuia, cu destinația atât de frumoasă și per eminentiam umanitara. Cu deosebire sunt datoare cu acest sprijin parohiile singuraticice, dar și toți oamenii de bine.

Așa a fost decursul în schițe al conferinței din Dej, care poate să aibă o însemnătate epocală în istoria bisericii unite, dacă clerul va ști să fie solidar.

Ioan Sonea,
preot greco-catolic.

Sănmiclăușul-mare, 1 Septembrie 1908.

Onorată Redacțiune!

Sfințirea bisericii unite române din Sănmiclăușul-mare s'au îndeplinit cu mare solemnitate în 30 August n. a. c. cu asistentă mare de preoți și mulțime de popor; decursul solemnităților cred că-l va scrie vre-un corespondent al ziarului „Unirea“, căci subscrișul fiind și cam bătrân și ocupat nu mă pot angaja la acel lucru. La scrierea acestor orduri însă mă îndeamnă numai iubirea de adevăr și insulta ce o face „Tribuna“ din Arad Ilustrității Sale Dlui Episcop Vasile Hossu în Nr. 183 din 1 Septembrie.

La dorința mai multor credincioși uniți din Sănmiclăușul-mare am rugat pe Ilus. Sa ca să binevoiască a consacra biserică unită din Sănmiclăușul-mare. Cu o lună mai înainte de sfințire, fiind la arhiereul, am primit și stabilitul program pentru sfințire, care l-am

comunicat tuturor celor interesați. In acel program la dorința Ilustrității Sale nu s'a făcut nici amintirea despre primirea solemnă, căci mai înainte și-a exprimat Ilustritatea Sa dorința, ca să se încunjure orice soi de primire pompoasă, căci sfințirea de biserică este o lucrare curat bisericăscă și fiind împreunată cu misiune sacră primirea tumultuoasă în formă de demonstrațiune este incompatibil cu sfințirea; deci comunitatea bisericăscă a încunjurat orice festivitate, ci s'a restrâns numai la onorurile religioase, cari compet unui Arhiepiscop.

Cu toate acestea pretura primind mandat dela comitat chiar așa a purces față de primirea arhiepiscopului nostru, ca și față de primirea celui din Arad până când comunitatea bisericăscă gr.-cat. a abandonat modalitatea comunei gr.-or. cu ocaziunea sosirii arhiepiscopului din Arad a fost mai mult o manifestațiune a simțământului național, iar scopul nostru a fost sfințirea bisericii, iar nu demonstrațiunea.

Scriitorul „Tribunei“ se simte indignat, că autoritățile politice i-au făcut arhiepiscopului nostru arc triumfal cu inscripția „Isten hozott“ dar cine poate opri autoritățile, ca să onoreze pe arhiepiscop așa pecum ele știu că e bine. Comunitatea bisericăscă asemenea a făcut arc triumfal mai imponent decât cea politică și a pus inscripția: „Întru mulți ani Dispunătorii“ însă despre acestea nu amintește „Tribuna“, de unde se vede curat, ca lumina soarelui, că „Tribuna“ este ca turbina, care turbă de mânie și ură față de uniți, căci publică denaturat și tendențios decursul sosirii arhiepiscopului nostru. Este adevărat, că arhiepiscopul nostru a fost primit la gară, și condus la biserică într'un conduct imponent, căci dela marginea satului până la biserică pe toate stradele unde trecea conductul eră public numărös și fiindcă calea la biserică conduce prin centrul comunei, oficiile erau arborate cu emblema țării, deși am fost comunicat autorităților cu 14 zile mai înainte în scris, că Ilustritatea Sa, nu dorește manifestațiuni, cari nu se țin strâns de actul sfințirii, iar de cumva se va da prânz comun, să se încunjure orice toast. Ilustritatea Sa nici n-a toastat la prânzul comun, ci numai a mulțumit tuturor, cari și-au arătat față de Dânsul respectul și onoarea cuvenită.

Correspondentul „Tribunei“ știe bine cum preotul neunit din Serbcehad frate cu directorul despărțământului „Astrei“ din Sânmiclăușul-mare în trei rânduri a protestat, ca comunitatea Serbcehad să nu cedeze loc pentru edificarea bisericii unite, acuma mai pe urmă comunitatea a oferit aproape 2000 coroane, pentru un loc acomodat, însă și contra acestui acord a dat recurs preotul neunit, naționalistul cel mare. Deci nu aceea roade la inima „Tribunei“, că arhiepiscopul din Lugoj este naționalist slab, ci faptul, că observă, cum uniții se organizează și ei în Torontal, și zidesc biserici și școale. Iar cât pentru naționalismul Arhiepiscopului dela Lugoj, am fi poate poporul credincios și preoțimea mai competenți să-l apretiam decât cutare correspondent anonim și pățimaș al „Tribunei.“

Vasile Deciu,
paroh greco-catolic.

Noutăți.

Despre Majestatea Sa. Știrile sosite despre starea sănătății Maj. Sale Francisc Iosif sunt cu totul liniștitoare. Guturaiul ce l'a avut a dispărut cu desăvârșire, și Monarhul s'a preumblat Marți de douăori prin parcul din Ischl. Marți și Miercuri la timpul obișnuit a ascultat referințele demnitarilor curții.

Starea sănătății Regelui Carol — scrie „Voința Națională“ — este foarte satisfăcătoare. După examenul medical făcut de dl prof. Dr. Noorden, suntem în măsură a deminți toate știrile alarmate, publicate de unele ziare cu privire la sănătatea suveranului nostru. Majestatea Sa Regele, care fusese cam slăbit din pricina regimului lactat ce a urmat, își recapătă din ce în ce forțele și a reinceput preumblările prin parcul castelului Peleş. Zilele acestea suveranul va fi supus unui examen medical special cu razele Röntgen de către dl Dr. Noorden. Dl prof. Dr. Noorden, contrar deciziunii luate la început, va mai stă cam o săptămână la Sinaia. Dsa va examina mersul regulat al sănătății M. S. Regelui în acest timp.

Arhiducele Ferdinand la curtea regală română. În legătură cu svonurile răspândite în presa streină cu privire la o vizită a arhiducelui Francisc Ferdinand la curtea regală română se comunică ziarului „Vaterland“ că moștenitorul tronului austro-ungar va pleca într'adevăr în curând la București pentru a vizita familia regală. Regele Carol și regina Elisabeta. au invitat în dese rânduri pe arhiducele Francisc Ferdinand să vie în România și arhiducele a promis de curând vizita pentru toamna acestui an. Conform dispozițiilor de până acum, principele moștenitor va trebui se sosească la București la 5 Octomvrie.

Din Arhidieceză. Au fost denumiți de parohi Vasile Micu la Șermășel (tr. Cătinei), Ioan Alexandru Șandor la Silvașul român (tr. Murăș Uioare). Aurel Hătegan adm. parohial din Corpade a fost dispus de cooperator parohial al doilea la Cluj.

Conferința episcopescă. Escelenția Sa Părintele Mitropolit a plecat Miercuri la Budapesta, ca împreună cu episcopii suffragani să ia parte la conferința corului episcopesc catolic, carea s'a ținut Joi în 3 Septemvrie curent. După cum se anunță, obiectul conferinței va fi congrua și autonomia.

Dl Z. Bărsan și doamna au dat în zilele de 1 și 2 Sept. două reprezentații la noi cu următorul program: În 1 Septemvrie. 1. În-vățata, comedie într'un act din franțuzește. 2. Declamații comice. 3. Un Urs, comedie într'un act de A. Cehov. În 2 Septemvrie. 1. Dela Nord la Sud, comedie într'un act. 2. Declamații comice. 3. Adresa greșită. Prestațiunile dlor au fost și de astădată la înălțimea artistică, pe care o așteptam. Foarte simpatic a fost în rolurile de comic și dl Calmuschi, pe care l-am văzut pentru întâia oară cu acest prilej, la noi.

Adio. Tuturor cunoscuților, prietinelor și mai ales confrăților și colegilor mei preoți din districtul protopopesc gr.-cat. al Sibiiului la depărtarea mea din Orlat le zic și pe aceasta cale un duios rămas bun și la revedere cu bine și în fericire. Dion. P. Decei, preotul gr.-cat. al Bandului de câmpie.

Dare de seamă și mulțumită publică. La producțiunea teatrală aranjată de tinerimea din Veza la 30 August, au intrat următoarele suprasolviri: Iacob Popa, Dr. I. Bălan, Ioan F. Negruțu ing., Nicodim Baciu, Todoran, G. Precup, V. Oltean, Ilie Mircea, N. Negruț E. Vlassa, Șt. Nyerges, Bărbat Baicu, Lengyel, Gabriș, Iozon Demetriu Teodor, A. Nyerges, toți câte 1 cor. Lațu (preot Crăciunel 40 fil. Dr. A. Pop 2 cor. Carol Nagy 10 cor. Venitul curat e de 2450 fil. din care s'a dat 1225 fil. pentru meseriași iar 1225 fil. pentru orfanotrofiu.

Dela Societatea meseriașilor nostri. La fondul Societății meseriașilor au contribuit următorii domni: Vasile Borgovan, prof. în București 1 cor. N. Saturn, preot în Merișori 3 cor. Ioan Bora, preot în Petros 1 cor. Vasile Bora, preot Crivobava 2 cor. Liviu Iancu, preot Vișag 2 cor. Gavril Pop, protopop Măhaciu 1 cor. Ioan Fulicea preot Șinca veche 1 cor. Vasile Hopârtean preot în Gătălin 1 cor. Ioan Morariu preot în Poiana Aiudului 1 cor. Ladislau Nandra preot în Silvașul de jos 1 cor. Mihail Hordărnă preot Pata 1 cor. Sabin Coroian, protopop în Dobăca 1 cor. Ioan Pop protopop Nușfalău 2 cor. Alesandru Măierean, preot în Iași 1 cor. Isaia Popa preot în Ocna Sibiiului, 1 cor. George Suciu preot în Sânmihaiu—Torontal 2 cor. Vasile Osvadă directorul agricolei Hunedoara 1 cor. Marius Elekes, proprietar în Velcher 2 cor; N. Romoșan, preot în Mărgău 1 cor. Dela producțiunea teatrală aranjată de tinerimea din Veza 1225. Primească marinimoșii donatori mulțumita comitetului.

Necrolog. † Iosif Roman, avocat, președintele societății fondului pentru înființarea unei școale de fete române în Orade, membru în direcțiunea institutului de credit Bihoreana, fost vicecomite și protopretore în penziune, după grele suferințe și primirea Sf. Taine ale muribunzilor, a încetat din viață în 29 August 1908 n. la 4 oare d. m. în etate de 80 ani.

Odihnească în pace!

„Familia Română.“ Revistă ilustrată apare în fiecare săptămână cu un bogat cuprins literar și distractiv, (sfaturi, Curierul Moldei, Găcituri).

Abonații noi pot primi toate numerile dela început. Abonamentul e de 10 coroane pe un an.

Adresa: Budapesta V. Strada Csáky 23. (30) 4—52

Se caută ambele tomuri de predici funebre și iertăciuni de Tit Bud vicar foraneu.

Redacția „Unirii“.

Aviz!

Aduc la cunoștința On. Public din Blaj și jur că sub firma:

C. DEMIAN

mi-am deschis în piața Blajului o prăvălie de modă, unde pot servi On. Public cu tot felul de articlii aparținători acestei branșe cu prețurile cele mai moderate. Rugându-me de binevoitorul sprijin semnez

cu deosebită stimă

C. DEMIAN

(33) 1—3

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero
de

Felix Nabor.

(Continuare)

32

Capitulul XXVII.

Dreptate romană.

Câteva săptămâni mai târziu Octavia se așază în grădina vilei sale din Antium și privea afară peste marea lucitoare, carea se întindea, ca o oglindă, dinaintea ei.

Niciodată n'a simțit Octavia poziția ei așa de dureros ca acum. Marea lucitoare o făcea să se gândească la Bajă, unde acum împăratul ducea o viață plină de plăceri în brațele Sabinei, pe când soția sa cea legitimă trăia în singurătate.

La acestea gânduri ochii i-se umplură cu lacrimi. „Ce sum eu?” vorbea ea. „O esilată, pe carea o compătinesc, ori o batjocuresc. Și alții au fost loviți de năcazuri: acestia însă au găsit baremi mângâiere în amintirea despre un trecut fericit. Eu însă, când m-am măritat, am intrat într-o casă, unde m-a primit numai întristarea: mai întâi au omorât pe tatăl meu, apoi pe frate meu. Eu nu sum soție, ci văduvă...”

Acum sosi Rabonia și încercă se mângâie pe stăpână-sa; ea și Eumachius erau singurii devotați ai nefericitei princese. Astăzi însă nici chiar cuvintele mângâitoare ale credincioasei servitoare nu fură în stare se însenineze pe Octavia.

„Este așa de frumos, ceea ce spui,” zise Octavia, „este așa de sublimă, așa de mângâitoare, această învățătură a crucii. Însă uite, Rabonia, sunt momente, când nici chiar învățătura aceasta nu mă poate sătura, momente, unde viața își cere dreptul ei, unde inima mea se revoaltă contra torturilor, cari o omoară, unde ea se mistuie prin dorul după o altă inimă. Eu sum așa de tineră și — așa de nefericită. Ah, soarte amară, nu există nimic, ce te-ar putea înmui! Nu ai destinat pentru mine numai spini, și nici o roză, nici o floare? O, iubire eternă, o. Dumnezeule de pe cruce, dacă poți, lasă-mă numai odată, o singură dată se fiu fericită, fericită în brațele, lângă inima soțului meu!”

Dupăce isprăvi, Eumachius năvăli în grădină. „O, stăpână,” strigă el palid de spaimă, „fugi, fugi... Casa e încunjurată și soldații împăratului se apropie, ca să te ducă de aci.”

„Se fug?” zise Octavia. „Numai cine se știe vinovat își caută scăparea în fugă. Eu nu mă simțesc vinovată cu nimic.”

Acum se apropiau pași grei pe cărarea presărată cu nisip; Octavia privea cu ochi mari la cei ce sosiau. Când însă într'unul dintre ei recunoscu pe Tigellinus, prietinel Sabinei și inamicul ei de moarte, își apăsă mâna pe piept și recăză pe scaun.

Vocea Agrigentinului răsună mândră și severă, când, după o închinățiune abia observabilă, vorbi: „Te salut, Augustă. Su-

blimul imperator mă trimite cu porunca, să te conduc la Roma. Te rog, să-mi urmezi; afară așteaptă deja lecticele.”

„La Roma?” întrebă Octavia. „Ce se fac eu acum în Roma?”

„Imperatorul poruncește, Augustă!”

„Când Nero poruncește, atunci Octavia are să se supună,” zise aceasta cu amărăciune și se ridică. Deși inima amenința să i-se frângă de frică, totuși ținu sub demnitatea ei, se întrebe pe un servitor al imperatorului, că ce voește împăratul se facă.

Ea zise liniștită: „Mergem!” și păși mândră printre tufșurile de roze, încât Tigellinus, cel mai bun cunoscător al femeilor la curtea romană, își zise, plin de mirare: „Unde-s ochii Cezarului? Această Octavie este de o sută de ori mai frumoasă decât Poppăa. O, zeilor: ce mers ușor, legănat, ce umeri escelenți cu gâtul unei lebede... pe toți zăii, e încântătoare... încântătoare! Mai bucuros ași strânge-o în brațele mele și mi-ași lipi gura de buzele ei de marmură: ași vrea totuși se vad, dacă nu cumva focul meu ar fi în stare se încălzească marmura aceasta.”

Ajunsa în odaia ei, Octavia căzu la pământ, scoțând un țipet: coifurile lucitoare, cari apărură de prin tufșurile dinprejur, i-au spus, că eră o prizonieră. Când convoiul de călătorie, condus de Tigellinus, se puse în mișcare, Octavia zăcea ca o moartă între pernele de purpură și se strângea, timidă, ca un copil, în brațele fidele ale Raboniei.

* * *

Ura lui Nero, intrigile lui Vatinius și Poppăa au produs o fructă îngrozitoare: procesul înfiorător contra unei princese nobile, cum nu se mai pomenește în analele istoriei.

Cu sosirea toamnei, Nero se reîntoarse în capitală.

Tigellinus purtă, în numele imperatorului, acuza în contra Octaviei.

Nefericita princeasă a fost târîită înaintea judecării senatului. Acolo ea zăcea înfrântă cu totul pe scaunul curulic, oferit ei, ca în batjocură. O mulțime de martori erau citați. Numai unul lipsea, Plautus, tribunul, carele nu putu fi aflat, cu toate cercetările lui Tigellinus.

Intr'un semicer mare ședeau senatorii în jurul scaunului de marmură, de unde Tigellinus conducea pertractarea. Acesta avea privire severă și senatorii trămurau. Înainte de a se fi vorbit vre-un cuvânt, fiecare știa, cum va suna sentința. Pentru că voința Cezarului pentru ei eră lege!

În sala cea mare domnea liniște mormântală. Acum se ridică Tigellinus. El prezentă, după toată regula, acuza în contra Octaviei și depuse înaintea juzilor dovezile despre vinovăția ei: epistola lui Vatinius și scrisoarea lui Anicetus către Octavia. Apoi ceti numele tuturor martorilor, cari așteptau în antișambră, se fie ascultați.

Și acum el desvoltă o nerușinată țâsătură de acuze mincinoase și combinațiuni false, cari aveau se dovedească vinovăția Octavei, cari însă erau atât de slabe și neînsămănite, încât fiecare om cu minte trebuia să vadă îndată, că erau numai minciuni.

Octavia tremură de rușine și indignare. Ea-și acoperi fața cu mâinile și suspină; îi lipsia puterea, se scoate și numai un cuvânt pentru apărarea sa. Remase incremenită de mirare și spaimă la auzul faptelor nelegiuite, cari i-se atribuiseră, și la cari ea uici baremi să se cugete n-a îndrăznit.

Cu un gest porincitor, Tigellinus își întinse brațul către adunare și strigă: „Mândrilor Romani, vreți voi, ca odrasla scârnavă a unui flautist¹⁾ se ajungă la un rang imperatoric? Pentru că această femeie păcătoasă niciodată nu va fi în stare se dea un adeverat urmaș Cezarilor! Nu vă lăsați a fi înșalați prin fața ei cea nevinovată! Această mască sfântă ascunde un abiz de răutate și păcate! Aruncă-ți înfărșit masca, femeie blăstămată, mărturisește, că ești vinovată și recomandă-te grației imperatorului și a acestei corporațiuni înalte. Singur aceasta te poate mântui.”

Octavia abia-și putu ridica capul; fața de această acuză ne mai auzită însă nu-i eră permis se tacă. Ea zise încet, însă destul de respicat: „N-am se mărturisesec nimic, fiindcă-s nevinovată. Întregă acuza ta este o minciună, prin carea acești bărbați nobili desigur nu se vor lăsa a fi înșalați.”

„Nu!” strigă o voce puternică din mijlocul adunării. Eră avocatul Pătus Thrasea, renumit prin dreptatea și strictețea sa morală. „Nu,” strigă el, „Augustă Octavia, ești nevinovată, ca un porumb, și toți martorii, cari au fost târîiți aci, ca se fasoneze contra ta, sunt cumpărați. Asta o spun eu, Pătus Thrasea!”

Tigellinus tresări și aruncă o privire nimicitoare asupra curajosului vorbitor. Capetele senatorilor se plecără, ca și când ar fi voit să se ascundă. Thrasea surise batjocuritor, văzând frica acestor mișei.

„Taci,” îi șopti Calpurnius Piso, „îți pui capul. Când va veni rândul la apărători, atunci vorbește.”

„Ar trebui să plesnesc de ciudă, dacă ași tăcea, după auzul atâtor minciuni,” zise Pătus Thrasea.

Tigellinus nu luă în seamă vorbele senatorului, și demândă să se aducă martorii înlăntu.

Mai întâi veni Eucerus; fața sa cea frumoasă eră palidă, însă el eră rezolut și privea fix în ochii lui Tigellinus.

„Tu știi, că ești acuzat, că ai avut relații neiertate cu stăpână-ta. O mărturisești?” întrebă Tigellinus.

„Ba, e minciună! Stăpâna mea e mai curată decât lumina soarelui.”

„Ea ți-a aruncat priviri amoroase,” continuă Tigellinus, „ți-a acordat întâlniri — nu?”

„Minciuni, toate-s minciuni. De pe buzele ei curate niciodată n-a eșit vre-un cuvânt necuviincios. Și eu — mai curând mi-ași înfige pumnalul în pept, decât se îndrăznease a-mi ridica privirea spre nobila împărăteasă.”

(Va urmă).

¹⁾ Eucerus, sclavul Octaviei, eră renumit pentru cântecul său cu flauta.

Bibliografie.

A apărut:

Nr. 343—344 din „Biblioteca pentru toți“ cuprinzând „Poveștile Peleşului“ de Carmen Sylva.

Nimic mai frumos decât aceste minunate povestiri în cari M. S. Regina își dă măsura neîntrecutului său talent literar. „Poveștile“ nu sunt decât niște legende cu privire la munții noștri de pe valea Prahovei, auzite de autoare din gura vechiului ei prieten păraul Peleş. Cetindu-le, nu ști ce să admiri mai mult, frumuseța legendelor sau forma aleasă, stilul grațios și plin de frăgezime în cari sunt redată. Traduse cu multă îngrijire, „Poveștile Peleşului“ formează un volum ce poate fi cetit cu egală plăcere atât de copii cât și de toți iubitorii de literatură frumoasă. Prețul volumului 60 bani. De vânzare la *Librăria Alcajay* și la toate librăriile din țară.

Teologia dogmatică fundamentală vol. I. *Apologetica creștină* vol. II. *Tradițiunea și Biserica*. Costă fiecare volum 5 cor. + 30 fileri porto, **Teologia dogmatică Specială** vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului și Grația* de Dr. Vasile Suciu, profesor de teologie. Costă 7 cor. 30 fil. + 30 fil. porto. A se adresa la *Librăria semin. din Blaj*.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.
Redactor respnz.: Augustin Gruția.

Nr. 6070—1908.

(32) 3—3

Concurs la stipendii.

Prin aceasta publicăm concurs până în 20 Septembrie n. 1908 inclusive pentru următoarele stipendii:

I. Din fundațiunea „Alesandru Șt. Șuluțiu“.

1. Un (1) stipendiu de 800 cor. folosit în anul școl. 1907/8 de către Nicolau Agârbicean stud. medic în Graz, — destinat pentru tineri, cari studiază drepturile sau medicina la universitatea din Budapesta sau la vre-o universitate din străinătate.

2. Trei (3) stipendii de câte 400 cor., folosite în anul școlastic 1907/8 de către Valeriu Suciu, Eugeniu Tătar și Tertulian Mihali toți trei rigorozați iuriști în Cluj, — destinate pentru tineri, cari studiază științele juridice la universitatea din Cluj.

3. Trei (3) stipendii de câte 200 cor., folosite în anul școlastic 1907/8 de către: Ioan Codrea, Emiliu Tobias și Ioan Crețu, — destinate pentru studenți gimnaziști în clasele superioare.

4. Două (2) stipendii de câte 120 cor., folosite în anul școlastic 1907/8 de către: Radu Septimiu Albini și Octavian Modorcea, — destinate pentru gimnaziști în clasele inferioare.

Studenții înscriși ca ordinari la școalele de mai sus, cari doresc a obține unul din stipendiile aici înscrise, au să dovedească:

- a) că sunt români greco-cat. miseri, născuți în Transilvania,
- b) că pe lângă purtare morală bună au din studii calculi ge eminentă,
- c) Dintre concurenți vor fi preferiți aceia, cari vor dovedi, că sunt consângeni cu fondatorul.

II. Din fundațiunea „Constantin Papfalvi“.

Un (1) stipendiu de 240 cor., folosit în anul școl. 1907/8, de către Vasile Dancu, — destinat pentru studenți la ori-ce școală. Preferință au consângenii fondatorului și în locul prim cei născuți în Popfalău.

III. Din fundațiunea „Ioan Daniel—Dănuț de Fersig“.

Trei (3) stipendii de câte 600 cor., folosite de către: Ioan Tibil, Augustin Pintea și Vili (Gavrila) Nistor.

La aceste stipendii pot concurge studenți români gr.-cat. dela ori-ce școală, sunt însă preferiți consângenii fondatorului și numai în lipsa acestora se vor conferi altora.

IV. Din fund. „Lazar Baldi“.

Două (2) stipendii de câte 200 coroane, folosite în anul școl. 1907/8 de către Teodor Colția și Augustin Podoabă, — destinate pentru studenți români gr.-cat. gimnaziști din comitatul Clujului și pentru consângeni de ai fondatorului, fie ei și din alte comitate.

V. Din fund. „Ioan F. Negruțiu“.

Un (1) stipendiu de 120 cor., folosit în anul școl. 1907/8 de către Alesandru F. Negruțiu, — destinat pentru studenți români gr.-cat. dela ori-ce școală. Consângenii fondatorului au preferință și se poate conferi și fetelor, cari se pregătesc de învățătoare sau pe altă carieră, care le-ar asigura un mod de viață mai independent.

VI. Din fund. Ioan P. Bota.

Un (1) stipendiu de 120 cor., folosit în anul școlastic 1907/8. de către George Dănilă, — destinat pentru studenți români gr.-cat. în școalele medii sau în școalele reale superioare, — de origine din Șard (comit. Albei inferioare), sau rudeni cu fondatorul.

VII. Din fundațiunea „Vancea — Cassa arhidiecezană“.

1. Un (1) stipendiu de 600 cor., folosit în anul școl. 1907/8 de către Victor Vancea, — destinat pentru studenți români gr.-cat. la universitate sau la Institute politehnice mai înalte

2. Trei (3) stipendii de câte 120 cor., folosite în anul școl. 1907/8 de către Ioan Hancu, Teodor Bad și Victor Băcilă, — destinate pentru candidați de învățători în arhidieceza noastră, cari vor ascultă cursul preparandial la preparandia arhidiecezană greco-catolică din Blaj și eventualmente la altă preparandie română gr.-catolică.

La dobândirea stipendiilor din aceasta fundațiune au preferință rudeniile fondatorului chiar și dacă ar fi născuți afară de Arhidieceza gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, dela străini însă se recere să fie fi ai acestei arhidieceze.

VIII. Din fund. „Iosif Tarta“.

Un (1) stipendiu de 140 cor., folosit în anul școl. 1907/8 de către Octavian Recean stud. merc. curs III, în Brașov, — destinat pentru studenți dela ori-ce școală, în locul prim pentru rudeni de ale fondatorului.

IX. Din fund. „Andrei P. Liviu“.

Un (1) stipendiu de 200 cor., destinat pentru studenți români gr.-cat. dela orice școală sau pentru meseriași, — consângeni de ai fondatorului. Îl pot dobândi și fete.

X. Din fund. „Alesandru Micu“.

Două (2) stipendii de câte 190 cor., folosite în anul școl. 1907/8 de către Alesandru Micu și Aureliu Stanciu, destinate pentru elevi sau eleve ai școalelor medii comerciale sau ale școalelor superioare de fete.

Consângeni au preferință.

XI. Din fund. „Timoteu Cipariu“.

1. Un (1) stipendiu de 200 cor. folosit în anul școlastic 1907/8 de către Eugeniu Ciungan, și

2. Un (1) stipendiu de 100 cor., folosit în anul școl. 1907/8 de către Vasiliu Dez-mirean.

Stipendiile aceste din fundațiunea Timoteu Cipariu sunt destinate pentru studenți români gr.-cat. la gimnaziul arhiepiscopesc din Blaj.

XII. Din fund. „Alesandru Filip“.

Un (1) stipendiu de 200 cor., folosit în anul școl. 1907/8 de către Ioan Duvlea, — destinat pentru studenți români gr.-cat. gimnaziști, elevi ai școalei comerciale, reale, industriale ori militare.

Consângenii au preferință.

XIII. Din fund. „Constantin Alutan“.

Două (2) stipendii de câte 120 cor., folosite în anul școlastic 1907/8 de către: Emiliu Mureșan și Remus V. Radeș, — destinate pentru studenți în gimnaziu, școale comerciale, reale, universitate, politehnică, agronomie, preparandie etc.

Consângenii fondatorului au preferință.

XIV. Din fund. „Ioan Chirilă“.

Interesele disponibile ale fundațiunii acesteia pe an 1908 în suma de 550 cor., în sensul literelor fundamentale se vor împărți în părți egale între consângenii fondatorului, cari studiază la vre-o școală. Consângenitatea se consideră până în gradul al VIII-lea.

XV. Din fundațiunea „Cercul Orăștiei“.

Un stipendiu de 100 cor., destinat pentru studenți români gr.-cat., cari cerce-tează gimnaziul gr.-cat. din Blaj ori vre-o academie de drepturi și sunt născuți în vreuna din comunele următoare:

Jibot, Orăștioara de jos, Balomir, Bintiș, Beriu, Cioara, Vinerea, Orăștioara de sus, Grid, Ghialmar, Castău, Dăncu mic, Ocoliușul mic, Toța mică, Costești, Cugir, Jeledința, Ludești, Măgura, Martinești, Bucium, Dăncu mare, Toța mare, Spini, Pricaz, Petrinu, Pischinț, Repaș, Romos, Romoșel, Sibîșelul vechiu, Sereca, Tamașasca, Tartaria, Turdaș, Turmaș, Vaideiu și Simeria.

XVI. Din fund. „Alexă Bidian“.

Din venitele acestei fundațiuni se vor împărți stipendii adecvate tuturor nepoților din frați ai fondatorului și în locul al doile băieților și copilelor înrudiți cu fondatorul prin sânge până la al patrulea (IV) grad, născuți din căsătorie creștinească, fără considerare la natura studiilor, ce le urmează, — nu vor fi eschiși dela stipendii nice aceia, cari învață măiestrii.

XVII. Din fund. „Demetriu Cutean“.

Un (1) stipendiu de 34 cor., folosit în anul școl. 1907/8 de către Ariton Pescariu. — destinat pentru școlari, feciori sau fetițe, începând cu clasele normale. Consângenii, fondatorului au preferință, iar dintre străini, cei născuți în comunele Ciufud și Săcădate.

XVIII. Din fund. „Part. Moldovan“.

Un (1) stipendiu de 100 cor., folosit în anul școl. 1907/8 de către Ioan Moldovan, — destinat pentru tineri români gr.-cat. dela orice școală, consângeni cu fondatorul.

XIX. Din fund. „Petru cav. Ioanette“.

1. Un (1) stipendiu de 600 cor., destinat pentru studenți mediciniști ori tehnici, ori de studiile reale superioare militare.

2. Un (1) stipendiu de 400 cor., destinat pentru un tinăr român, care va intra în școala de cadeti.

3. Două (2) stipendii de câte 200 cor., folosite în anul școlastic 1907/8 de către

Nicodim Nicola și Lucian Coroiu Ponoreanul, destinate pentru tineri români, cari vor frecuenta clase gimnaziale ori reale din patrie, începând din prima clasă gimnazială ori reală.

Stipendiile din aceasta fundațiune le pot obține tineri, cari din ambii părinți sunt români, de religiunea gr-cat. ori gr-ort. din munții apuseni ai Ardealului, din comunele: Câmpeni, Bistra, Certege, Săcătura, Albac, Scărișoara, Neagra, Vidra de sus, Vidra de jos, Ponorel și Sohodol, — și cari vor dovedi totodată, că sunt născuți din părinți adevărat români.

Descendenții în linia directă din familia Joannette, constatându-se de capabili și diligenți vor primi stipendiul cu începutul clasei a IV, normali sau elementare, și au preferință față de alții.

XX. Din fund. „Jacob Páll”.

1. Un (1) stipendiu de 50 cor., pentru gimnaziști în clasele superioare.

2. Un (1) stipendiu de 30 cor., pentru gimnaziști în clasele inferioare.

La stipendiile din aceasta fundațiune sunt îndreptățiți a concurge numai tineri născuți din ramul gr-cat. Páll din Szék (comit. Szolnok-Doboka) ei din ramul Bosziák sau Borton din Zalasd (comitatul Hunedoarei), cari au calificațiune distinsă, învață la gimnaziul rom. cat. din Cluj și sunt săraci.

XXI. Din fund. „Dr. Simeon Ramontzai”.

1. Un (1) stipendiu de 630 cor. folosit în anul școl. 1907/8 de către Traian Dragoș. — destinat pentru studenți la universitate, la politehnică, la academia de pictură din Budapesta și Viena, precum și la academia montană din Selmets și la academia comercială din Viena.

2. Un (1) stipendiu de 200 cor., folosit în anul școl. 1907/8 de către Mihail Moldovan și

3. Două (2) stipendii de câte 168 cor folosite în anul școlastic 1907/8 de către Iulian Cârje și Ioan Georgescu.

Stipendiile de sub p. 2 și 3 sunt destinate pentru studenți iuriști la universitatea din Cluj.

4. Trei (3) stipendii de câte 126 cor., folosite în anul școl. 1907/8 de către Ștefan Oniga, Enea Ramonțan și Liviu Câmpian. — destinate pentru gimnaziști și studenți la școala comercială.

Sunt preferiți cei nobili de origine.

XXII. Din fund. „Gavril Vaida”.

Trei (3) stipendii de câte 140 cor., folosite în anul școl. 1907/8 de către Octavian Bohățel, Eugeniu Hoblea și Iuliu Vaida, — destinate pentru studenți dela orice școală, reală, comercială, academie, universitate sau politehnică.

Preferință au descendenții din familiile: Vaida de Soósmező și Fuleovici.

Concurenții la toate stipendiile înșirate până aici au să alătore la suplicile sale scrise și subscrise cu mâna proprie în limba română: *testimoniu școlastic în copie autentică, carte de botez, atestat de paupertate, atestat medical și pentru dovedirea consanginității cu fondatorul au să alătore atestat dela respectivul oficiu parohial, care să cuprindă tabela geneologică exact dedușă. Sunt datori mai departe să numească es pres institutul, la care vor studia în anul școlastic 1908/9 și să determine apriat suma și soiul stipendiului pentru care suplică. Suplicile, cari nu vor corespunde cerințelor aci înșirate precum și cele întrate după termen, nu vor fi luate în considerațiune.*

XXIII. Din fund. „David Br. Ursu”.

Două (2) stipendii de câte 200 cor., folosite în anul școl. 1907/8 de către Ovidiu Fulicea și Otilia Pop.

Concurenții la aceste stipendii au să dovedească cu carte de botez, că sunt români gr-cat. născuți în vre-una din comunele arondate în comitatele Făgăraș, Sibiu, Hunedoara, — cu atestat de frecuentare, că sunt școlari în clasă I-ă a gimnaziului gr-cat. din Blaj, iar fetițele, că frecventează la școala de fetite din Blaj, că au purtare morală bună și progres bun în studii, și că sunt sau pot fi suscepuți în Seminarul junimei române gr-cat studioase din Blaj, iar fetițele în Internatul de fetite din Blaj.

XXIV. Din fundațiunea de alumnate a Internatului Vancean de fetite din Blaj.

1. Trei (3) alumnate de câte 100 cor., folosite în anul școlastic 1907/8 de către: Augusta Nicoară, Livia Laurențiu și Valeria Rus, — și

2. Trei (3) ajutoare de câte 100 cor., cari se vor conferi pe anul școl. 1908/9 la eleve ordinare de ale școlii gr-cat. de fetite și ale Internatului Vancean de fetite din Blaj.

Suplicantele pentru aceste alumnate și ajutoare au să intrunească și dovedească următoarele condițiuni:

a) că sunt române gr-cat. misere, născute în arhidieceză,

b) că pe lângă purtare morală bună au din studii calculi buni.

c) că sunt înmatriculate, ca eleve ordinare în școala gr-cat. de fete din Blaj și sunt primite în Internatul Vancean de fetite.

d) Preferință vor avea fetele de preoți din Arhidieceză.

Blaj, din ședința consistoriului plenar ținută la 15/2 August 1908.

Dr. Victor Mihályi,
Arhiepiscop și Mitropolit de
Alba-Iulia și Făgăraș.

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896
premiat cu medalia cea mare.

Turnătoră de clopote și fabrica de scaune de fer pentru
clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

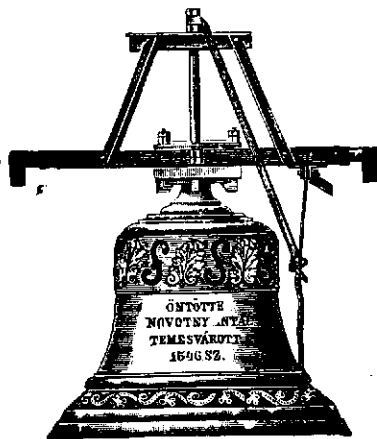
(27) 50-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

→ clopotele găurite ←

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violină — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toate de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania”
din Sibiu

(28) 50-52

Intemeiată la anul 1868

Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii), asigură în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune. edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termen fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: capitale asigurate asupra vieții:

95,816.412 coroane.

9,882.454 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit: pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe viață 4,028,113.12 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela: Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj și Oradea mare. pe cum și dela subagenții din toate comunele mai mari.